

Savonlinnan kaupungin kannanotto: Valtionosuusjärjestelmä kohtelee kuntia epäoikeudenmukaisesti

KH 30.10.2023 § 317
534/07.02.02.04/2023

Valmistelija	talousjohtaja Tuula Ahvonen, tuula.ahvonen@savonlinna.fi, p. 050 575 8803, elinkeinoasiantuntija Janne Tarima, janne.tarima@savonlinna.fi p. 050 465 7574
Selostus	<p>Hallitusohjelmassa on linjattuna kuntien rahoituspohjan uudistamisesta seuraavasti: ”Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.</p> <p>Kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja kuntien tehtävien rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan. Järjestelmän tulee olla laskennallinen, selkeä ja vahvistaa kunnallista itsehallintoa omavastuisuuden lisäämisellä. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä.</p> <p>Osana uudistusta arvioidaan verotulojen tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.</p> <p>Ennen laajemman uudistuksen valmistumista hallitus seuraa tarkoin kunkin kunnan mahdollisuuksia selviytyä kasvavista palvelukysynnästä ja -kustannuksista erityisesti varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa, ja reagoi niihin. Lisäksi vahvistetaan erityisesti kuntien ja kaupunkien investointikykyä. Hallitus pyrkii kaventamaan kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Arvioidaan mahdollisuutta tehdä valtion-osuusjärjestelmään määräaikainen korjaus niin, että minkään kunnan valtionosuuksien maksatus ei ole negatiivinen.”</p> <p><i>Kuntaliiton 13.10.2023 julkaiseman ennakkollisen valtionosuuslaskelman tiedot vuoden 2024 osalta ovat Savonlinnan osalta seuraavat:</i></p> <p>Savonlinnan osalta kunnan peruspalveluiden valtionosuus on -139 euroa. Veromenetysten korvaukset, 6 218 506 euroa, huomioiden Valtiovarainministeriön valtionosuudet ja veromenetysten korvaus on yhteensä 6 218 367 euroa.</p> <p>Tästä summasta vähennetään opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus, joka on Savonlinnan osalta negatiivinen yhteensä -1 391 607 euroa (ns OKM-vos, OPH 26.7.2023).</p>

Näin ollen ennakkollisen valtionosuuslaskelman (VM 10.10.2023) mukaan Savonlinnan kaupungin vuonna 2024 saamat valtionosuudet ovat yhteensä 4 826 760 euroa. Kotikuntakorvaukset huomioiden valtionosuusmaksatus on 4 479 383 euroa.

Savonlinnan kaupungin osalta valtionosuuksien muutos vuosien 2023 – 2024 välillä on yhteensä –5 818 565 euroa, joka on noin -177 euroa per asukas. Muutos on yhteensä -54,7% vuoden 2023 tasosta.

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Järjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Nykyinen sote-uudistuksen jälkeinen valtionosuusjärjestelmä kohtelee kuntia epäoikeudenmukaisesti. Valtionosuusjärjestelmän muutokset perustuvat sosiaali- ja terveystalouden uudistamiseen yhteydessä tehtyihin rahoituslain ratkaisuihin.

Savonlinnan kaupungin kannanotto aiheesta on liitteenä A.

Lapsivaikutusten arviointi Yksittäisellä kannanotolla ei ole merkittäviä lapsivaikutuksia.

Yritysvaikutusten arviointi Yksittäisellä kannanotolla ei ole merkittäviä yritysvaikutuksia.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Laine Janne

Päätösehdotus Kaupunginhallitus hyväksyy liitteen A mukaisesti kannanoton valtionosuusjärjestelmän kehittämisestä.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet Tiedottaja

Tiedoksi Etelä-Savon maakunnan kansanedustajat
Kuntaliitto
Etelä-Savon maakuntaliitto